

Nr 15.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om sådan ändring i kommunala vallagen, att valnämnden i stället för länsstyrelsen skall företaga den definitiva röstsammanräkningen vid vissa kommunala val.

Uti en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 54, av herrar *Forsberg* och *Svensson* i Alingsås hemställes, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i kommunala vallagen, att valnämnden i stället för länsstyrelsen skall företaga den definitiva sammanräkningen av rösterna vid kommunal-, municipal- och kyrkofullmäktigeval».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Varje kommun eller del av kommun, som vid andrakammarval bildar ett valdistrikt, utgör också vid kommunalfullmäktigeval sådant distrikt. Vid municipalfullmäktigeval skall varje municipalsamhälle bilda ett valdistrikt, dock att indelningen i valdistrikt för sådant samhälles del i lagen närmare regleras för de fall, då valdistriktsindelningen vid andrakammarvalen på olika sätt berör samhället. För kyrkofullmäktigeval skall församling eller, då församling är för dylikt val indelad i valkretsar, varje sådan valkrets bilda ett valdistrikt; också här förekomma modifikationer av huvudregeln med hänsyn till distriktsindelningen vid andrakammarvalen.

Kommunalval förrättas för varje valdistrikt på landet inför den valnämnd, som skall finnas enligt lagen om val till riksdagen och som enligt samma lag har att förrätta val till andra kammaren för distriktet, samt i stad inför magistraten eller sådana dess deputerade, som avses i nämnda lag. I stad utan magistrat skall finnas en valnämnd med uppgift att förrätta val för staden och eljest taga den befattning med val, som i andra städer tillkommer magistraten. Val av municipalfullmäktige förrättas antingen inför valnämnd eller inför municipalstämman ordförande jämte två av stämman utsedda personer, beroende på hur samhället är indelat i valdistrikt.

Valnämnd på landet består av fem ledamöter, av vilka ordföranden förordnas av länsstyrelsen och de övriga väljas av kommunalstämman eller kommunalfullmäktige. För ledamotskap av valnämnd å landet finnas icke uppställda formella kompetenskrav. Däremot är föreskrivet att i valnämnd i stad utan magistrat — sådan valnämnd består av tre ledamöter — kommunalborgmästaren, vilken som regel är lagfaren, skall vara ordförande.

Den definitiva sammanräkningen av de vid kommunalval avgivna rösterna verkställes vid val av stadsfullmäktige av magistraten och vid val av kommunalfullmäktige och municipalfullmäktige — liksom vid val av landstingsmän för valkrets som består av endast landsbygd eller av landsbygd och stad — av länsstyrelsen samt vid val av kyrkofullmäktige för församling, som består av enbart landsbygd eller av landsbygd och stad, av länsstyrelsen och för stadsförsamling av magistraten.

Motionen åsyftar sådan ändring i sistnämnda regler att valnämnden i stället för länsstyrelsen skall företaga den definitiva sammanräkningen av rösterna vid kommunal- och municipalfullmäktigeval samt kyrkofullmäktigeval för landsförsamling. Med anledning härav vill utskottet framhålla, att kommunerna eller, där kommun är indelad i valkretsar, dessa i stor utsträckning äro uppdelade i två eller flera valdistrikt; samt att valnämnden inom varje sådant distrikt mottager endast en del av de röster, vilka skola läggas till grund för utseendet av fullmäktige. Förslaget är därför tekniskt ogenomförbart med utgångspunkt från nu gällande regler om valdistriktsindelning och valförrättare. Detta hinder skulle emellertid kunna undanröjas genom införandet av bestämmelser om att valsedlarna skola sammanföras till en av valnämnderna inom kommunen eller valkretsen för att där slutligt sammanräknas. En sådan ordning är emellertid enligt utskottets mening olämplig redan ur den synpunkten, att valnämnderna på landet ej alltid äro skickade att företaga den mången gång komplicerade definitiva röstsammanräkningen. Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1951.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Gottfrid Karlsson,* Elmgren,* Herlitz, Lindén, Gustav Emil Andersson,* Sandberg, Damström, Arrhén och Weiland;* samt

från andra kammaren, herrar Hallén, von Friesen, Fast,* Pettersson i Norregård, Norén, Swedberg, Spångberg, Jonsson i Haverö, Hammar och Braconier.

* Ej närvarande vid justeringen.